

RAAD VAN STATE, AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK

Xe KAMER

A R R E S T

**nr. 231.710 van 23 juni 2015
in de zaken A. 207.642/X-15.328 (I)
A. 211.288/X-15.652 (II).**

In zake : 1. Patricia KERVYN de VOLKAERSBEKE
 2. Alexandra KERVYN de VOLKAERSBEKE
 3. Guillaume KERVYN de VOLKAERSBEKE
 bijgestaan en vertegenwoordigd door
 advocaten Peter Flamey en Gregory Verhelst
 kantoor houdend te 2018 Antwerpen
 Jan Van Rijswijcklaan 16
 bij wie woonplaats wordt gekozen

tegen :

het VLAAMSE GEWEST
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Veerle Tollenaere
kantoor houdend te 9000 Gent
Koning Albertlaan 128
bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van het beroep

1. Het beroep, ingesteld op 10 januari 2013, strekt tot de nietigverklaring van “het Ministerieel Besluit dd. 11 oktober 2012 van de Vlaamse Minister van bestuurszaken, binnenlands bestuur, inburgering, toerisme en Vlaamse Rand, houdende vaststelling van een ontwerp van lijst van als monument te beschermen Bulkenlandschap met hakhout en knotbomen te Gent” (zaak *sub I*).

Het beroep, ingesteld op 10 januari 2014, strekt tot de nietigverklaring van “het Ministerieel Besluit dd. 5 november 2013 van de Vlaamse Minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering,

Toerisme en Vlaamse Rand, houdende bescherming als monument van een bulkenlandschap met hakhout en knotbomen te Gent” (zaak *sub* II).

II. Verloop van de rechtspleging

2. De verwerende partij heeft in beide zaken een memorie van antwoord ingediend en de verzoekende partijen hebben in beide zaken een memorie van wederantwoord ingediend.

Eerste auditeur-afdelingshoofd Ann Van Mingeroet heeft een verslag opgesteld in beide zaken.

De verzoekende partijen hebben in beide zaken een verzoek tot voortzetting van het geding en een laatste memorie ingediend. De verwerende partij heeft in beide zaken een laatste memorie ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 5 juni 2015.

Staatsraad Pierre Lefranc heeft in beide zaken verslag uitgebracht.

Advocaat Lieve Joosen, die in beide zaken *loco* advocaten Peter Flamey en Gregory Verhelst verschijnt voor de verzoekende partijen, en advocaat Veerle Tollenaere, die in beide zaken verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

Eerste auditeur-afdelingshoofd Ann Van Mingeroet heeft in beide zaken een met dit arrest eensluidend advies gegeven.

Er is toepassing gemaakt van de bepalingen op het gebruik der talen, vervat in titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

III. Feiten

3. De verzoekers zijn eigenaar van de percelen, gelegen te Gent (Drongen), kadastraal bekend als 27ste Afdeling, Sectie C, nrs. 625/a, 626, 627/a, 628, 629/a, 629/b, 630/a, 632/a, 633, 634, 635/a, 636, 637 en 642.

4. Bij het *sub I* bestreden ministerieel besluit van 11 oktober 2012 worden een aantal percelen van de verzoekers (deel 627/a, 628, deel 629/a, 629/b, deel 630/a, deel 632/a, 633/a, 633/b, deel 634/a, deel 635/a, 636, deel 637/a) naast andere percelen (deel 631/c, deel 661/a, deel 663/c, deel 664/d, deel 665/k, deel 666/b) wegens de historische, wetenschappelijke en artistieke waarde opgenomen in het ontwerp van lijst van te beschermen monumenten als “[b]ulkenlandschap met hakhout en knotbomen, evenals een zone van 10 meter er rond” .

Deze bescherming maakt deel uit van het pakket “thematisch-typologische en thematisch-geografische bescherming van het belangrijkste levend houtig erfgoed in Vlaanderen, typerend voor de identiteit van de Vlaamse landschappen”.

5. De verzoekers worden bij aangetekende brief van 13 november 2012 in kennis gesteld van het *sub I* bestreden besluit. De aangetekende zendingen aan eerste verzoekster van 13 november 2012 in Gent en van 11 december 2012 en 10 januari 2013 in Kroatië worden door de post terugbezorgd. Het *sub I* bestreden besluit wordt vervolgens op 4 februari 2013 aan eerste verzoekster in Italië betekend.

6. Er worden geen opmerkingen of bezwaren door de verzoekers ingediend ter gelegenheid van het openbaar onderzoek dat wordt gevoerd van 26 november tot en met 26 december 2012. Eerste verzoekster dient evenmin een bezwaar of opmerkingen in na ontvangst van het *sub I* bestreden besluit bij aangetekende zending van 4 februari 2013.

7. Op 10 januari 2013 verleent de deputatie van de provincieraad van Oost-Vlaanderen een gunstig advies. Op 16 januari 2013 wordt door de gewestelijke stedenbouwkundige ambtenaar een gunstig advies verleend.

8. Op 5 september 2013 maakt Onroerend Erfgoed een verslag op van de uitgebrachte adviezen en ingediende bezwaren en wordt de bevoegde minister voorgesteld de beschermingsprocedure ongewijzigd verder te zetten.

9. Op 5 september 2013 brengt de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen (hierna : KCML) volgend gunstig advies uit :

“Na overleg brengt de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen eenparig volgend gemotiveerd advies uit :
Na bespreking sluit de Koninklijke commissie zich aan bij de conclusies, het gemotiveerde advies en de weerlegging en bespreking van de ingediende bezwaren en opmerkingen zoals voorgesteld door Onroerend Erfgoed. De Koninklijke Commissie brengt een gunstig advies uit voor de bescherming als monument van het bulkenlandschap met hakhout en knotbomen, gelegen Treinstraat te Drongen in Gent.”

10. Bij het *sub* II bestreden besluit van 5 november 2013 wordt het bulkenlandschap met hakhout en knotbomen in Gent definitief als monument beschermd wegens de historische, wetenschappelijke en artistieke waarde ervan, op grond van volgende motieven:

“Art. 2. Het algemeen belang dat de bescherming verantwoordt, wordt door het gezamenlijk voorkomen en de onderlinge samenhang van de volgende intrinsieke waarden gemotiveerd:

Historische waarde:

- De locatie is een illustratief voorbeeld van het historische bulkenlandschap in de omgeving van Gent. Bulken zijn natte, lager gelegen gronden die pas vanaf de 12de-13de eeuw ontgonnen werden. Om het natte land te ontwateren, werden grachten gedolven op regelmatige afstand van elkaar, waardoor afgescheiden percelen ontstonden. Hoe natter de grond, hoe dichter de grachten bij elkaar lagen. Omdat de vochtigheid van de percelen niet overal dezelfde was, konden de bulken niet gemeenschappelijk en op hetzelfde ogenblik bewerkt worden. Het bulkenlandschap word[t] gekenmerkt door een afwisseling van akkers en hooiland met een gesloten karakter door de aanwezigheid van houtkanten en knotbomen. De houtkanten en knotbomen zijn langs de grachten geplant met als

functie het ontwateren van de percelen en als brand-, ambachts-, bouw-, geriefhout of loofvoeding.

Wetenschappelijke waarde:

- Het hakhout en knotbomen, hoofdzakelijk bestaande uit Schietwilg (*Salix alba*), Kraakwilg (*Salix fragilis*), Zwarte els (*Alnus glutinosa*) en Gewone es (*Fraxinus excelsior*), zijn een zuivere vertegenwoordiger van hun soort en vormen zodanig een belangrijk genenreservoir voor de regio.

Artistieke waarde:

- De houtkanten hebben een regelmatig karakter en zijn een waardevol landschapselement voor de omgeving. Ze accentueren de structuur van de landbouwpercelen en zijn beeldbepalend.”

11. De verzoekers worden bij aangetekend schrijven van 14 november 2013 in kennis gesteld van het *sub II* bestreden besluit. De aangetekende zending aan eerste verzoekster in Italië wordt niet afgehaald. Omdat van eerste verzoekster enkel een adres in Kroatië gekend is, wordt haar advocaat in de procedure *sub I* aangeschreven. Deze laatst deelt vervolgens mee dat de woonplaatskeuze enkel geldt voor het *sub I* ingestelde beroep bij de Raad van State. Het antwoord op de vraag van Onroerend Erfgoed aan de raadsman van eerste verzoekster op welk adres haar het *sub II* bestreden besluit kan worden meegedeeld, is kennelijk uitgebleven.

IV. Samenhang

12. De zaken A. 207.642/X-15.328 en A. 211.288/X-15.652 worden wegens samenhang gevoegd.

V. Beoordeling van de middelen in de zaak sub II

A. Eerste middel

Uiteenzetting van het middel

13. De verzoekers voeren de schending aan van artikel 5, §1 en § 2, 3°, van het decreet van 3 maart 1976 ‘tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten’ (hierna: monumentendecreet), “het algemeen

rechtsbeginsel dat rechtsonderhorigen in kennis moeten worden gesteld van de rechtshandelingen die gevolgen hebben voor hun rechtssituatie”, de artikelen 2 en 3 van de wet van 29 juli 1991 ‘betreffende de uitdrukkelijke motivering van de bestuurshandelingen’ (hierna: motiveringswet), het zorgvuldigheids-, het materiële motiverings-, het redelijkheids-, het rechtszekerheids- en het vertrouwensbeginsel. Voorts roepen zij machtsoverschrijding, ontstentenis van de rechtens vereiste feitelijke en juridische grondslag, en de toepassing van artikel 159 Gw ten aanzien van het *sub* I bestreden besluit in.

Zij argumenteren in een eerste onderdeel dat het *sub* I bestreden besluit enkel aan tweede verzoekster en niet aan eerste verzoekster en derde verzoeker werd betekend. Artikel 5, § 2, 3°, monumentendecreet dat een decretale neerslag is van het aangehaalde algemeen rechtsbeginsel, schrijft voor dat het *sub* I bestreden besluit aan de eigenaars moet worden betekend zoals bekend bij de administratie van de BTW, Registratie en Domeinen op datum van dat besluit. De betekening doet de termijn ingaan om bezwaar in te dienen en vormt het aanvangspunt voor de effectieve rechtsgevolgen van dat besluit. De betekeningplicht is volgens de rechtspraak van de Raad van State een substantieel vormvoorschrift dat naderhand niet kan worden gedekt zonder herneming van de beschermingsprocedure. De verwerende partij was nochtans “perfect op de hoogte [...] van de identiteit en woonplaats van alle drie de verzoekende partijen, of [...] behoorde [dit] te zijn”. Er ligt geen bewijs voor van een betekening aan eerste verzoekster. Er ligt geen bewijs voor van ontvangst door of aanbieding aan of niet-afhaling door derde verzoeker. Het feit dat tweede verzoekster al dan niet een bezwaar heeft kunnen indienen, is niet relevant omdat eerste verzoekster en derde verzoeker persoonlijk geen bezwaar hebben kunnen indienen. Deze onregelmatigheid of de onwettigheid van het *sub* I bestreden besluit tast de verdere beschermingsprocedure en bijgevolg het *sub* II bestreden besluit aan.

De verzoekers betogen in een tweede middelonderdeel dat de verwerende partij geen rekening heeft gehouden met hun wettigheidsbezwaren die zij aanvoeren in de annulatieprocedure tegen het *sub* I bestreden besluit.

Voorts dat het *sub* II bestreden besluit adviezen van Onroerend Erfgoed en de KCML vermeldt die niet aan hen werden meegedeeld en dat niet blijkt dat deze adviezen werden onderzocht en bij de beoordeling betrokken.

14. In de memorie van wederantwoord voegen de verzoekers toe dat “[z]elfs een opvolgende betekening aan het correcte adres van de eigenaar van het beschermde goed [...] dergelijk substantieel vormgebrek niet [kan] herstellen, zonder dat de procedure tot aanneming van de ontwerprijst wordt hernomen met vrijwaring van het bezwaarrecht van diegene die als zakelijk gerechtigde in de Registers van Registratie en Domeinen staat vermeld”. Bovendien legt de verwerende partij geen enkel bewijs voor van een betekening aan de woonplaats van eerste verzoekster op het adres in Triëste. De lijst van de verwerende partij van brieven die voor aangetekende zending werden overgemaakt aan de postdiensten toont niet aan dat de brief aan derde verzoeker effectief werd ontvangen of aangeboden op het bepaalde adres. De verwerende partij legt geen door derde verzoeker ondertekende ontvangstkaart van de aangetekende zending over en toont evenmin aan dat de brief voor ontvangst zou zijn aangeboden en nooit werd afgehaald.

Voorts laat de verwerende partij na de adviezen van Onroerend Erfgoed en de KCML te voegen waardoor de verzoekers in het ongewisse blijven of deze adviezen al dan niet werden onderzocht “en of hiervan gemotiveerd werd afgeweken”.

15. In de laatste memorie stellen de verzoekers dat de omstandigheid dat eerste verzoekster een annulatieberoep heeft ingesteld tegen het *sub* I bestreden besluit haar geenszins enig belang ontnemt bij het eerste middelonderdeel.

De verzoekers stellen nog in verband met het tweede middelonderdeel dat de adviezen van Onroerend Erfgoed en de KCML aan hen moesten worden meegedeeld omdat uit het *sub* II bestreden besluit niet blijkt dat de verwerende partij zich integraal bij deze adviezen zou aansluiten. De

verzoekers kunnen voorts niet nagaan of de voormelde adviesinstanties hebben stilgestaan bij de mogelijkheid om de onroerende goederen te beschermen als landschap in plaats van als monument. De grieven van de verzoekers in hun annulatieberoep tegen het *sub* I bestreden besluit “dienen [...] geassimileerd te worden met bezwaren waarmee de beslissingnemende overheid rekening dient te houden bij de besluitvorming wanneer zij hiervan kennis krijgt”. Uit geen enkel stuk van het administratief dossier blijkt dat rekening werd gehouden met deze grieven.

Beoordeling

16. Het toepasselijke artikel 5, § 2, 3°, monumentendecreet bepaalt dat de ontwerpen van lijst :

“bij ter post aangetekende brief betekend [worden] aan de eigenaars, erfpachthouders, opstalhouders en vruchtgebruikers, zoals bekend bij de Administratie van de BTW, Registratie en Domeinen op de datum van het ontwerp van lijst. Zij kunnen hun opmerkingen en bezwaren indienen bij het agentschap binnen een termijn van dertig dagen, te rekenen vanaf de datum van de afgifte ter post van de betekening. Gedurende deze termijn ligt het dossier ter inzage op het agentschap.”

Het toepasselijke artikel 5, § 7, monumentendecreet bepaalt onder meer wat volgt:

“Vanaf de betekening van het ontwerp van lijst zijn op de in het besluit vermelde onroerende goederen gedurende een termijn van maximaal twaalf maanden al de uitwerkselen van de bescherming voorlopig van toepassing. [...]. Voor de personen bedoeld in § 2, 3°, zijn al de uitwerkselen van de bescherming voorlopig van toepassing vanaf hun betekening tot de datum waarop de eerder vermelde termijn afloopt. [...].”

De laatste zin van het toepasselijke artikel 7 monumentendecreet bepaalt het volgende:

“De inschrijving op de ontwerpen van lijst vervalt van rechtswege indien de besluiten niet zijn genomen binnen de in artikel 5, §7, bepaalde termijn.”

17. De rechtsgeldigheid van de betekening aan tweede verzoekster van het *sub* I bestreden besluit wordt niet betwist door de partijen.

18. Uit de gegevens van het administratief dossier blijkt dat de betekening aan derde verzoeker is geschied conform voormelde decretale bepalingen gelet op het bewijs van uitreiking op 24 november 2012 van de aangetekende zending van 13 november 2012 aan derde verzoeker.

19. Uit de gegevens van de samengevoegde zaken blijkt dat eerste verzoekster samen met de andere verzoekers reeds op 10 januari 2013 een annulatieberoep heeft ingesteld tegen het *sub I* bestreden besluit. Daaruit blijkt tevens dat eerste verzoekster niet is ingegaan op de mogelijkheid die haar naderhand is geboden bij de rechtsgeldige betekening aan haar van het *sub I* bestreden besluit op 4 februari 2013 om binnen een termijn van 30 dagen haar eventuele opmerkingen en bezwaren in te dienen bij het agentschap.

Het *sub I* bestreden besluit werd haar aldus conform voormeld artikel 5 monumentendecreet betekend waardoor vanaf dan ook ten aanzien van haar al de uitwerkselen van de bescherming voorlopig van toepassing werden en haar persoonlijk uitdrukkelijk de kans werd geboden om haar eventuele opmerkingen en bezwaren alsnog bij het agentschap in te dienen binnen de gestelde termijn. Eerste verzoekster die eerder dan op het tijdstip van de rechtsgeldige betekening aan haar kennis kreeg van het *sub I* bestreden besluit, heeft er in de gegeven omstandigheden voor gekozen om haar opmerkingen en bezwaren niet alsnog bij het agentschap maar uitsluitend bij de Raad van State middels een annulatieberoep in te dienen.

Er ligt dan ook geen schending voor van het in artikel 5, § 2, 3°, monumentendecreet bedoelde vormvoorschrift.

20. Het eerste middelonderdeel wordt verworpen.

21. Uit wat voorafgaat, blijkt dat de verzoekers niet zijn ingegaan op de mogelijkheid die elk van hen persoonlijk werd geboden bij de betekening aan elk van hen van het *sub I* bestreden besluit om eventuele opmerkingen en bezwaren bij het agentschap in te dienen. Met het indienen van een

annulatieberoep bij de Raad van State tegen het *sub I* bestreden besluit hebben de verzoekers hun opmerkingen en bezwaren in deze omstandigheden niet bij het agentschap ingediend.

22. Wanneer de overheid een monument van algemeen belang beschermt, moet zij, om te voldoen aan artikel 3 van de motiveringswet, in het besluit zelf de juridische en feitelijke overwegingen vermelden waarop het gesteund is. Deze formelemotiveringseis verplicht de administratieve overheid er niet toe in de akte expliciet de opmerkingen en bezwaren te beantwoorden die tijdens de voorafgaande procedure tegen de bescherming zijn ingebracht. Het is voldoende, maar wel noodzakelijk, dat het besluit opgeeft om welke artistieke, wetenschappelijke, historische, volkskundige, industrieel-archeologische of andere sociaal-culturele waarde het bestuur van oordeel is dat het beschermde monument van algemeen belang is.

De belangrijkste bestaansreden van de motiveringsplicht opgelegd door de motiveringswet is erin gelegen dat de betrokken bestuurde in de hem aanbelangende beslissing zelf de motieven moet kunnen vinden op grond waarvan de beslissing werd genomen. Het is noodzakelijk dat de beslissing duidelijk de fundamentele redenen doet kennen die haar verantwoorden, of minstens toelaat na te gaan of de overheid is uitgegaan van gegevens die in rechte en in feite juist zijn, of zij deze feiten correct heeft beoordeeld, of zij de geformuleerde bezwaren heeft onderzocht en, of zij op grond daarvan in redelijkheid tot haar beslissing is kunnen komen, zodat de betrokkene met kennis van zaken zou kunnen uitmaken of het aangewezen is de beslissing met een annulatieberoep te bestrijden. De gegeven motivering moet draagkrachtig zijn en de aangehaalde redenen moeten volstaan om de beslissing te schragen.

23. Het *sub II* bestreden besluit vermeldt *in concreto* waarom het betrokken onroerend goed omwille van het algemeen belang, gevormd door het gezamenlijk voorkomen en de onderlinge samenhang van de historische, wetenschappelijke en artistieke waarden als monument, wordt beschermd. Het besluit treedt hiermee het advies van de KCML waarnaar het in de aanhef naar

verwijst, integraal bij. Het feit dat deze motieven identiek zijn aan de motieven van het advies van de KCML, die op hun beurt identiek zijn aan de motieven van het advies van Onroerend Erfgoed, doet aan die vaststelling geen afbreuk. Deze adviezen moeten evenmin aan de eigenaars van het beschermde goed worden betekend.

Er werden te dezen geen opmerkingen of bezwaren bij het agentschap ingediend tegen het *sub* I bestreden besluit. De verzoekers voeren ten onrechte aan dat moest worden rekening gehouden in het *sub* II bestreden besluit met hun wettigheidsbezwaren die zij tegen het *sub* I bestreden besluit enkel aan de Raad van State hebben voorgelegd.

Anders dan de verzoekers dat zien, bestaat de eigen beoordeling van de minister bij het nemen van het *sub* II bestreden besluit, respectievelijk van de KCML bij het verlenen van het advies, in het bijtreden van de motieven van het gemotiveerd advies van Onroerend Erfgoed.

24. Het tweede middelonderdeel wordt verworpen.

25. Het middel is ongegrond.

B. Tweede middel

Uiteenzetting van het middel

26. De verzoekers voeren de schending aan van de artikelen 2 en 7 monumentendecreet, de artikelen 2 en 3 motiveringswet, het materiële motiverings-, het zorgvuldigheids- en het redelijkheidsbeginsel. Voorts roepen zij machtsoverschrijding en ontstentenis van de rechtens vereiste feitelijke en juridische grondslag in.

Zij argumenteren dat “het bestreden besluit een toestand definitief [...] bescherm[t] als monument die geen enkele erfgoedkundige of

andere waarde heeft”. Het bestreden besluit motiveert niet op afdoende wijze op grond van welke waarden de onroerende goederen van de verzoekers beschermenswaardig zouden zijn. De motivering is identiek aan deze in het *sub I* bestreden besluit, is louter beperkt tot een aantal uiterst beknopte en bovendien uiterst vage en zelfs nietszeggende beweringen en standaardclausules omtrent de vermeende historische, wetenschappelijke en artistieke waarde van deze goederen. De aangenomen waarden zijn tautologische omschrijvingen. Er ligt geen enkel bewijs voor dat het terrein van de verzoekers een relict of een overblijfsel zou zijn van een historisch bulkenlandschap. De historische waarde van de gronden wordt niet aangetoond. Elke wei met een gracht en een haag zou moeten beschermd kunnen worden indien het terrein van de verzoekers in aanmerking zou komen voor enige bescherming als monument. De bescherming van de gronden van de verzoekers is willekeurig. Het terrein van de verzoekers heeft evenmin enige bijzondere artistieke waarde van algemeen belang. De vage formuleringen in het bestreden besluit volstaan niet om die specifieke waarde aan te nemen. Het bestreden besluit toont evenmin aan dat de gronden een wetenschappelijke waarde zouden hebben. Er wordt niet aangetoond dat de vermelde boomsoorten zeldzaam zouden zijn. Niet het monumentendecreet maar het decreet van 16 april 1996 ‘betreffende de landschapszorg’ (hierna: landschapszorgdecreet) of het natuurbehoudsrecht zijn het geëigende kader om bepaalde boomsoorten in een gebied te beschermen.

Ondergeschikt, indien zou aangenomen worden dat de goederen van de verzoekers erfgoedkundige waarde zouden hebben en deze afdoende wordt gemotiveerd in het bestreden besluit, voeren de verzoekers aan dat deze waarde niet van algemeen belang is maar hooguit van lokaal belang. Het bestreden besluit schendt ook op dat punt de motiveringswet.

Beoordeling

27. Als annulatierechter is de Raad van State belast met een wettigheidstoezicht. Het komt hem daarbij niet toe het feitenonderzoek in de behandelde zaak over te doen en in de plaats van het bestuur te appreciëren of een

goed wel als monument beschermenswaardig is. De Raad van State mag in het kader van het voormelde toezicht echter wel nagaan of de administratieve overheid rechtmatig tot haar voorstelling van de feiten is kunnen komen.

28. Er werd reeds eerder vastgesteld dat te dezen geen opmerkingen of bezwaren tegen het *sub I* bestreden besluit bij het agentschap werden ingediend. Het feit dat het *sub II* bestreden besluit de motivering van het *sub I* bestreden besluit overneemt, is op zich niet van aard om van een gebrekkige motivering van het *sub II* bestreden besluit te kunnen spreken.

29. Uit de in randnummer 10 aangehaalde overwegingen van het *sub II* bestreden besluit blijkt waarom het bulkenlandschap met hakhout en knotbomen aan de Treinstraat in de bescherming is opgenomen. De verzoekers tonen niet aan dat in het *sub II* bestreden besluit wordt uitgegaan van onjuiste feitelijke of juridische gegevens. De verzoekers lezen ten andere het *sub II* bestreden besluit deels foutief nu dat besluit de wetenschappelijke waarde niet steunt op de zeldzaamheid van de vermelde boomsoorten maar wel op de zuiverheid van het hakhout en de knotbomen aldaar als vertegenwoordigers van hun soort en het daaruitvolgende feit dat zij een belangrijk genenreservoir vormen voor de regio.

30. De stelling van de verzoekers dat er geen enkel bewijs voorligt dat het beschermde goed een relict of een overblijfsel zou zijn van een historisch bulkenlandschap, kan niet worden aangenomen. In de “Criterianota voor de bescherming als monument van het belangrijkste levend houtig erfgoed in Vlaanderen, typerend voor de identiteit van de Vlaamse landschappen (thematisch-typologische en thematisch-geografische bescherming)” van de verwerende partij, leest men het volgende:

“B. Vanuit diverse inhoudelijke invalshoeken zijn ondertussen (deel-)inventarissen van houtig erfgoed beschikbaar. Sommige zijn voorlopig afgerond (dendrologisch, genetisch), andere zijn nog lopende (cultuurhistorisch, parken), maar in combinatie met elkaar en met de expertise en terreinkennis van de erfgoedconsulenten zorgen ze voor een voorlopig inhoudelijk referentiekader op Vlaams niveau. Op grond daarvan is het nu mogelijk een meer systematisch voorstel van selectie te maken van

het a. allerbelangrijkste, b. gekende en c. nog niet als monument of als landschap beschermde houtig erfgoed, hierna genoemd de A-lijst. Deze A-lijst bevat 250 locaties, die werden voorgesteld voor bescherming als monument. Hierbij is er op toegezien dat de selectie zowel thematisch-typologisch als thematisch-geografisch zo evenwichtig mogelijk is samengesteld.”

Hieruit blijkt dat deze A-lijst waarin ook de beschermde goederen van de verzoekers zijn opgenomen, op een wetenschappelijke wijze tot stand is gekomen. Verzoekers kunnen dan ook niet volstaan met de loutere bewering dat er geen bewijs is dat hun beschermde goed een relict of een overblijfsel is van een historisch bulkenlandschap. Uit de gegevens van het dossier blijkt ten andere dat dit gemotiveerde advies van het agentschap Onroerend Erfgoed “Thematisch-typologische en thematisch-geografische bescherming van het belangrijkste houtig erfgoed in Vlaanderen : Oost-Vlaanderen, fase 2A, nr. 7” samen met het *sub* I bestreden besluit aan de verzoekers werd betekend en dat de verzoekers deze nota bij de uiteenzetting van het middel weliswaar betrekken maar niet weerleggen.

31. Het argument van de verzoekers dat andere gronden niet worden beschermd en de bescherming van hun gronden om die reden willekeurig is, is op zich niet van aard om de in het *sub* II bestreden besluit aangenomen beschermingswaarde van het beschermde goed te ontkrachten. Dit is des te minder zo nu te dezen blijkt dat de bescherming gesteund wordt op de wetenschappelijk tot stand gekomen inventarissen (randnummer 30).

Anders dan de verzoekers voorhouden, blijkt uit het bestreden besluit en de stukken van het dossier, waaronder de motiveringsnota waarin de criteria zeldzaamheid, gaafheid en authenticiteit, representativiteit en ensemblewaarde en contextwaarde worden toegelicht, wel degelijk waarom in het *sub* II bestreden besluit wordt aangenomen dat het bulkenlandschap historische waarde heeft.

De verzoekers kunnen niet volstaan met de loutere betwisting in de memorie van wederantwoord dat niet wordt aangetoond dat de in het *sub* II bestreden besluit genoemde soorten (schietwilg, kraakwilg, zwarte els en gewone

es) “effectief aanwezig zouden zijn op het terrein” om de onjuistheid van de daarop rustende wetenschappelijke waarde van het goed te doen aannemen.

De verzoekers weerleggen niet de overwegingen dat de houtkanten een regelmatig karakter hebben, een waardevol landschapselement voor de omgeving zijn, de structuur van de landbouwpercelen accentueren en beeldbepalend zijn. In zoverre de verzoekers de artistieke waarde die gesteund wordt op deze overwegingen, betwisten, doet de aanwezigheid van een spoorlijn en bewoning in de omgeving van het beschermde goed niets af aan het beeldbepalend karakter van de houtkanten voor de landbouwpercelen.

32. Het middel wordt verworpen.

C. Derde middel

Uiteenzetting van het middel

33. De verzoekers voeren de schending aan van de artikelen 2, tweede lid, en 7 monumentendecreet, de artikelen 3 en 5 landschapszorgdecreet, de artikelen 2 en 3 motiveringswet, het materiële motiverings-, het zorgvuldigheids-, het redelijkheids-, het rechtszekerheids- en het vertrouwensbeginsel. Voorts roepen zij machtsoverschrijding en ontstentenis van de rechtens vereiste feitelijke en juridische grondslag in.

De verzoekers argumenteren dat hun goederen ten onrechte als monument in plaats van als landschap werden beschermd omdat zij “in werkelijkheid geen monument uitmaken doch eerder een landschap” zoals blijkt uit de beschrijving ervan in het *sub* II bestreden besluit. Bovendien druist de kwalificatie als monument in tegen het begrip landschap in het landschapszorgdecreet nu hun goederen een begrensde oppervlakte en een geringe dichtheid van bebouwing hebben en het resultaat zijn van natuurlijke processen en van maatschappelijke ontwikkelingen. De goederen van de verzoekers vertonen geen bijzondere vorm of kenmerk waardoor zij afwijken van

hun normale natuur en het zijn hun samenstellende delen (houtkanten, knotbomen, akkers en hooilanden) die er een landschap van maken. De verzoekers wijzen erop dat anders dan in het monumentendecreet, er een vergoedingsregeling bestaat in het landschapszorgdecreet waardoor het bestuur er belang bij heeft “om veeleer te rangschikken als monument dan als landschap om alzo te ontsnappen aan de decretale vergoedingsplicht”.

34. De verzoekers voegen toe dat moeilijk valt in te zien dat landschappen vanaf de inwerkingtreding van het landschapszorgdecreet nog steeds kunnen worden beschermd door het monumentendecreet. Het *sub II* bestreden besluit ontbeert zodoende elke juridische grondslag.

Beoordeling

35. Naar luid van het toentertijd geldende artikel 2, 2. monumentendecreet is een monument “een onroerend goed, werk van de mens of van de natuur of van beide samen, dat van algemeen belang is omwille van zijn artistieke, wetenschappelijke, historische, volkskundige, industrieel-archeologische of andere sociaal-culturele waarde, met inbegrip van de cultuurgoederen die er integrerend deel van uitmaken, inzonderheid de bijhorende uitrusting en de decoratieve elementen”.

Deze begripsomschrijving is zeer ruim en kan inzonderheid ieder onroerend goed omvatten dat het werk is van de mens of van de natuur of van beide samen dat voldoet aan de in het decreet bepaalde beschermingsgronden. Deze bepaling maakt het wel degelijk mogelijk een bulkenlandschap met hakhout en knotbomen als monument te beschermen vermits het om natte, lager gelegen gronden gaat die ontgonnen werden door de mens door het delven van grachten op regelmatige afstand van elkaar en waarlangs houtkanten en knotbomen werden geplant. Door deze ontwateringstechnieken konden bulken ontstaan die gekenmerkt worden door een afwisseling van akkers en hooiland met een gesloten karakter door de houtkanten en knotbomen die tevens dienen als brand-, ambachts-, bouw- en griefhout of

loofvoeding. Het beschermde goed voldoet dan ook aan de begripsomschrijving van monument aangezien het een onroerend goed betreft dat het werk is van de mens en de natuur samen dat van algemeen belang is omwille van de historische, wetenschappelijke en artistieke waarde.

De omstandigheid dat naar het oordeel van de verzoekers het beschermde goed eveneens voldoet aan de omschrijving van het begrip landschap in het landschapszorgdecreet, doet hieraan geen afbreuk.

36. De omstandigheid dat een bescherming als landschap voor de verzoekers eventueel voordeliger zou zijn, verhindert de overheid niet om een beroep te doen op de bescherming als monument wanneer dat haar een meer wenselijke beleidskeuze blijkt, voor zover die beleidskeuze de grenzen van de redelijkheid niet te buiten gaat – wat hier het geval is. In zoverre overigens de verzoekers van oordeel waren dat de afwezigheid van een vergoedingsregeling in het monumentendecreet in tegenstelling tot in het landschapszorgdecreet, zou moeten leiden tot de onredelijkheid van deze beleidskeuze, konden ze dit in hun opmerkingen of bezwaren tegen het *sub I* bestreden besluit bij het agentschap hebben meegedeeld. Zij hebben dit niet gedaan en kunnen dan ook niet het gebrek aan formele motieven met betrekking tot deze beleidskeuze in het *sub II* bestreden besluit aanvoeren.

37. Het middel wordt verworpen.

VI. Ontvankelijkheid van het beroep in de zaak sub I

38. Ten gevolge van het definitieve beschermingsbesluit, bestreden in de zaak *sub II*, kan het voorlopige beschermingsbesluit, bestreden in de zaak *sub I*, geen rechtsgevolgen meer sorteren zodat de verzoekers geen actueel belang meer hebben bij hun beroep tot nietigverklaring ervan.

Het beroep is onontvankelijk.

BESLISSING

1. De zaken A. 207.642/X-15.328 en A. 211.288/X-15.652 worden gevoegd.

2. De Raad van State verwerpt de beroepen.

3. De verzoekende partijen worden verwezen in de kosten van de beroepen tot nietigverklaring, begroot op 1050 euro, ieder voor een derde.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van drieëntwintig juni 2015, door de Raad van State, Xe kamer, samengesteld uit:

Johan Lust,	kamervoorzitter,
Pierre Lefranc,	staatsraad,
Stephan De Taeye,	staatsraad,
bijgestaan door	
Greta Scheveneels,	griffier.

De griffier

De voorzitter

Greta Scheveneels

Johan Lust